

Verslag van de simultaantelling gehouden op 21, 22 en 23 okt. 1983

1.1. Inleiding.

In dit verslag zijn de gegevens van de simultaantelling nader uitgewerkt. Aangezien de trek in het betrokken weekend een vrij grillig verloop had langs de kust zijn alleen die soorten besproken die een duidelijke trek vertoonden. Ook worden enkele soorten besproken die op een paar posten wel aanwezig waren en op andere ontbraken.

Over het geheel genomen is deze simultaantelling weer een succes geweest, op vrijwel alle posten werd een dusdanige reeks uren waargenomen dat de gegevens goed vergelijkbaar zijn. De resultaten van de enige buitenlandse post welke werd bemand (Cape Griz Nez) laten een beeld zien dat goed aansluit bij de gegevens van de Nederlandse kust.

De aantallen van de Maasvlakte vallen laag uit mede doordat het bij deze post op de 23e hevig mistte.

Zoals uit de uitwerkingen blijkt is het wel wenselijk dat alle meeuwensoorten (uitgezonderd de Zilvermeeuw) worden geteld. Bij deze telling valt er bij de Kokmeeuw, waar een goede trek van was, minder uit te halen dan wanneer deze soort bij alle posten wel consequent genoteerd zou zijn.

Ter afsluiting willen we alle waarnemers bedanken voor de vele getelde uren.

Frits-Jan Maas en Jan de Ouden

Texel, november 1983

1.2. Waarnemers.

De volgende waarnemers werkten mee aan deze simultaantelling: C.J.Camphuijsen, G.Davidse, B.v.Dijk, F.v.d.Ende, J.A.&P.R. v.Franeker, F.Geldermans, G.Goedhart, W.ten Have, F.H.Jansen, G.Keijl, S.Lagerveld, F.J.Maas, F.d.Meyer, D.Moerbeek, J.den Ouden, R.v.Ouwerkerk, M. Platteeuw, J.Ruinaard, H.Schekkerman, M.v.Veen, B.Verboom, S.&K. Wellinga, J.Willemse, L.&R.Witte.

2. Het weer.

Op vrijdag 21 en zaterdag 22 oktober ging op de Waddeneilanden de zon schuil achter een gesloten wolkendek, de wind kwam hier op beide dagen uit de NW-hoek (op vrijdag tot 5B.). Bij de andere telposten varieerde de wind van NW tot ZO aan de Noord-Hollandse kust tot ZO en NO bij de zuidelijker gelegen posten, in kracht was de wind hooguit matig. Bij de meeste van deze telposten was het vooral op zaterdag zonnig veer. Op zondag draaide de wind naar Z tot ZO, later naar Z tot ZW, bij Castricum, Hbz., Texel en Vlieland in kracht toenemend tot 4-5 B. Bij Griz Nez stond deze dag een vrij krachtige oostelijke wind. Was het zicht op de eerste twee dagen van de telling bij alle posten goed tot zeer goed, op zondag zorgde nevel op zee voor een enigszins beperkt zicht, bij de meeste posten kon toch nog een drietal kilometers ver gekeken worden, alleen bij de Maasvlakte was het zicht soms bijzonder slecht.

3. Overzicht van de waarnemingsuren.

	7-8	-9	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	tot.
21 oktober												
1. Griz Nez	o	x	x	x	x							4,5
2. West-Kap.		x	x	x	x							4
3. Maasvlakte		x	x	x	x				x			5
4. Scheveningen	o	x	x	o								3
5. IJmuiden												-
6. Castricum			x	x	x							3
7. Hondsbossez.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	11
8. Huisduinen			x									1
9. Texel		x	x	x	x	x						5
10. Vlieland	o	x	x	x				x	x	x		6,5
11. Schierm.	o	x	x	x	x					x	x	6,5
22 oktober												
1. Griz Nez	o	x	x		x			x		x	o	6
2. West-Kap.		x	x	x	x							4
3. Maasvlakte		x	x	x	x							4
4. Scheveningen		x	x									2
5. IJmuiden				x	x							2
6. Castricum		x	x	x	x							4
7. Hondsbossez.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		10
8. Huisduinen												-
9. Texel		x	x	x	x	x	x					6
10. Vlieland	o	x	x	x	x	x		x	x	x		8,5
11. Schierm.	x	x	x	x	x						o	5,5
23 oktober												
1. Griz Nez	o	x	x									2,5
2. West-Kap.		x	x	x								3
3. Maasvlakte		x	o	x	x							3,5
4. Scheveningen	o	x	x									2,5
5. IJmuiden			x									1
6. Castricum		x	x	x	x							4
7. Hondsbossez.	x	x	x	x	x	x	x					7
8. Huisduinen				x								1
9. Texel		x	x	x	x							4
10. Vlieland	o	x	x	x	x	x	x					6,5
11. Schierm.		x	x	x								3

Opmerking : x = heel uur waargenomen
o = half uur waargenomen

4. Soortenoverzicht.

De nummers corresponderen met de telposten (zie H.3).

Soort	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	tot.
Gavia stellata	-	-	-	6	-	1	5	-	35	25	-	72
G. arctica	-	-	-	-	3	-	1	-	1	-	-	5
+G.stell./arctica	88	4	15	23	4	15	82	-	92	146	75	544
Poδ.cristatus	95	109	144	137	31	95	384	12	89	166	321	1583
P.grisegena	2	-	-	-	-	2	13	-	2	4	8	31
P.auritus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
+P.aurit./nigric.	-	-	5	-	-	-	4	-	-	-	6	15

Soort	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	tot.
Fulmarus glacialis	-	-	-	-	-	-	-	-	49	32	2	83
Ocean.leucorhoa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	12	23
+O.leucorh./H.pelag.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
+Sula bassana	188	6	-	5	2	-	3	-	20	51	13	288
first year	-	2	-	-	-	-	-	-	6	12	2	22
second year	-	-	-	1	1	-	-	-	6	11	1	20
third year	-	-	-	1	1	-	-	-	2	5	-	9
fourth year	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	1	5
adult	-	3	-	2	-	-	3	-	5	20	3	36
Phal.carbo	53	82	24	23	-	1	1	-	-	-	1	185
Ardea cinerea	2	6	-	-	-	2	4	-	-	-	-	14
Cygnus olor	-	-	-	5	-	1	6	-	-	-	-	12
Al.aegyptiacus	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Branta bernicla	569	59	138	242	46	111	1409	335	527	440	872	4748
Anser anser	-	17	4	73	-	-	-	-	-	9	-	103
Tadorna tadorna	87	21	8	27	-	11	35	12	6	-	7	214
Anas penelope	19	45	172	5	-	28	247	-	-	41	59	606
A.strepera	5	-	47	7	-	-	-	-	-	-	-	59
A.crecca	16	10	-	-	-	13	45	-	5	2	86	177
A.platyrhynchos	24	4	9	4	-	2	26	-	1	1	29	100
A.acuta	2	5	-	5	-	1	5	7	10	-	7	42
A.clypeata	4	1	-	3	-	-	15	-	-	-	7	30
Aythya ferina	11	5	-	14	-	-	-	-	1	-	-	31
A.fuligula	-	-	1	6	-	-	49	4	4	3	92	166
A.marila	-	7	4	-	-	9	11	-	1	1	92	121
+Som.mollissima	198	31	72	20	99	150	531	65	390	380	8744	10680
female	-	22	-	-	-	90	344	47	223	202	2543	3471
male	-	9	-	-	-	54	187	18	136	143	6201	6748
Clangula hyemalis	-	-	-	-	-	-	5	-	2	-	1	8
+Melanitta nigra	1279	254	147	52	47	339	1948	102	1927	3696	3103	12894
female	-	-	-	-	-	18	122	-	76	125	8	349
male	-	-	-	-	3	41	553	27	119	200	8	951
+M.fusca	21	11	-	-	4	16	135	3	162	218	78	648
female	-	2	-	-	-	-	15	3	20	23	-	63
male	-	9	-	-	-	3	33	-	14	14	-	76
Bucephala clangula	-	-	4	12	2	3	30	-	12	21	41	125
+Mergus serrator	-	37	125	98	2	21	84	6	21	13	175	582
female	-	15	-	-	2	-	60	2	5	7	80	171
male	-	-	-	-	-	-	2	4	1	2	23	32
H.ostralegus	20	24	6	-	-	3	127	-	20	5	2	207
Ch.hiaticula	-	-	1	-	-	-	4	-	-	3	-	8
Pl.apricaria	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	1	8
Pl.squatarola	-	2	-	-	2	3	24	-	-	6	6	43
Vanellus vanellus	7	798	2	-	-	13	57	-	2	167	7	1053
Calidris canutus	-	-	-	-	-	1	9	-	8	-	-	18
C.alba	-	32	8	-	-	-	6	-	52	26	185	309
C.alpina	6	15	-	37	-	26	212	-	4	23	6	329
C.maritima	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32
L.lapponica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	-	22
Num.arquata	3	5	9	4	-	-	12	-	3	1	1	38
T.totanus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Actitis hypoleucos	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Gal.gallinago	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Recurv.avosetta	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Arenaria interpres	-	70	2	-	-	-	178	90	2	429	-	771

Soort	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	tot.
<i>Stercor.pomarinus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4
<i>S.parasiticus</i>	1	2	7	1	1	-	-	1	7	17	13	50
<i>S.skua</i>	10	-	-	1	-	-	-	6	-	5	6	28
<i>S.species</i>	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	11
<i>Larus minutus</i>	158	390	-	3	-	5	95	-	42	78	70	841
<i>L.marinus</i>	-	-	815	-	17	64	209	-	159	328	243	1870
<i>L.fuscus</i>	-	-	180	-	-	8	24	-	3	20	48	303
<i>L.canus</i>	-	-	320	-	-	772	3661	-	-	1643	778	7174
<i>L.ridibundus</i>	-	-	612	-	-	2933	3547	-	997	3920	1496	13505
<i>Rissa tridactyla</i>	924	4	3	4	19	20	75	-	261	319	278	1907
<i>Sterna sandvic.</i>	20	2	7	-	-	-	2	-	9	13	11	64
<i>S.hirundo</i>	-	-	-	4	-	-	3	-	-	5	1	13
<i>S.paradisaea</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
+ <i>S.hirundo/parad.</i>	13	2	19	4	-	1	6	1	-	10	1	58
<i>Alca torda</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Uria aalge</i>	-	-	-	-	-	1	6	-	2	1	1	11
+ <i>A.torda/U.aalge</i>	400	1	6	5	-	9	131	1	33	84	9	679
<i>Fratercula arctica</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	4
Alle alle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
<i>Circus cyaneus</i>	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2
<i>Acc.nisus</i>	-	10	-	5	-	5	3	1	1	1	1	27
<i>Buteo buteo</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Falco tinnunculus</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
<i>F.columbarius</i>	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3

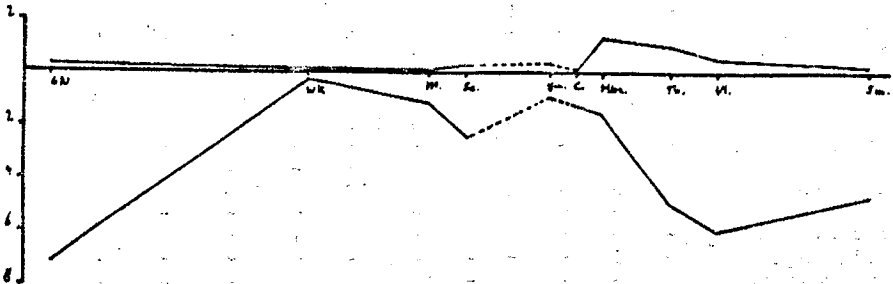
5. Grafieken.

5.1. Uurgemiddelden figuren.

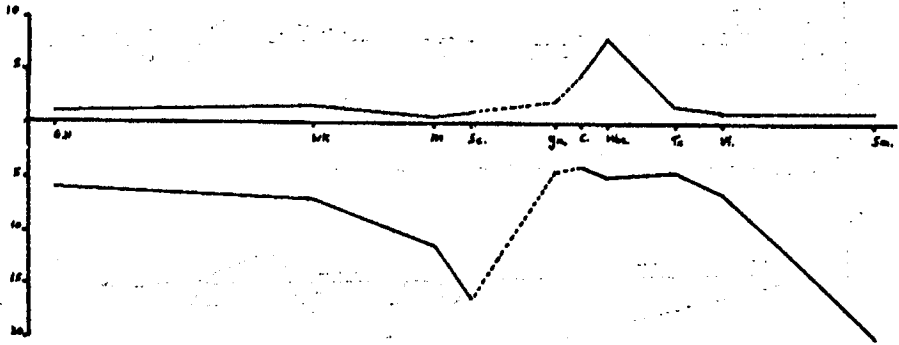
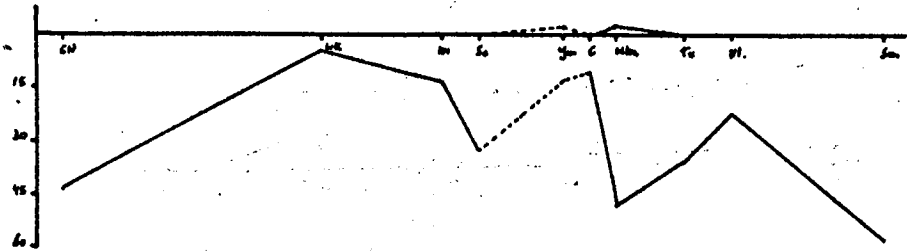
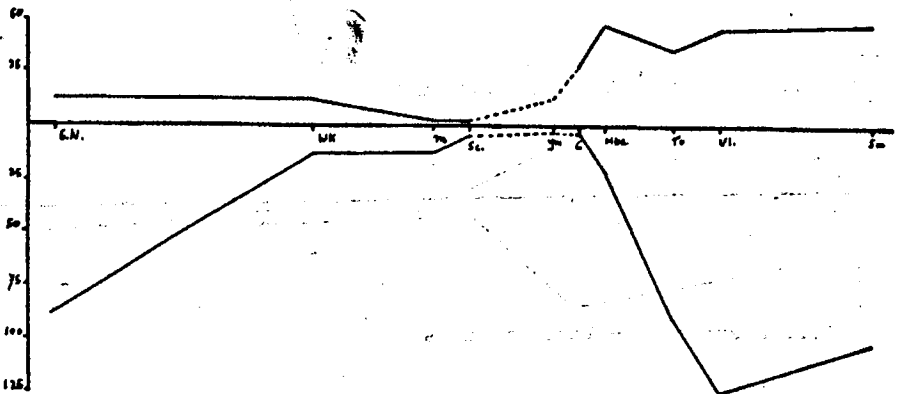
In de figuren 5.1.1. tot en met 5.1.8. is van alle posten het uurgemiddelde per richting uitgezet, bij de berekening hiervan zijn alle uren gebruikt. Bij IJmuiden is de lijn onderbroken aangegeven omdat de gegevens van deze post vrij summier zijn.

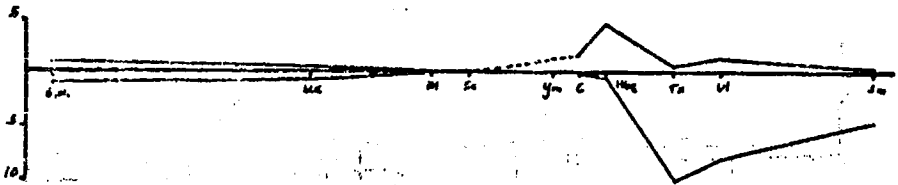
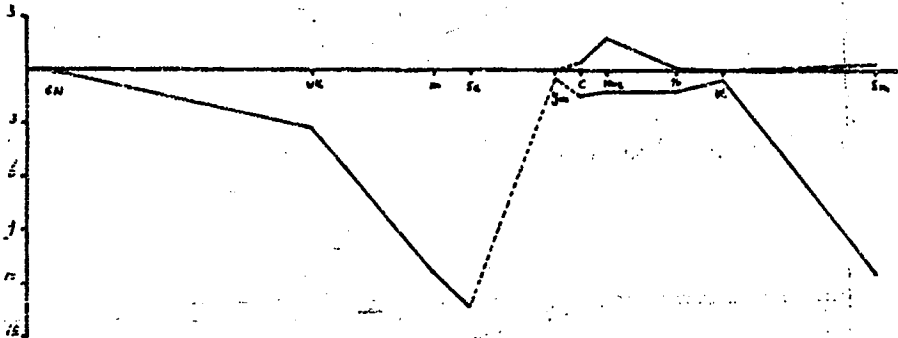
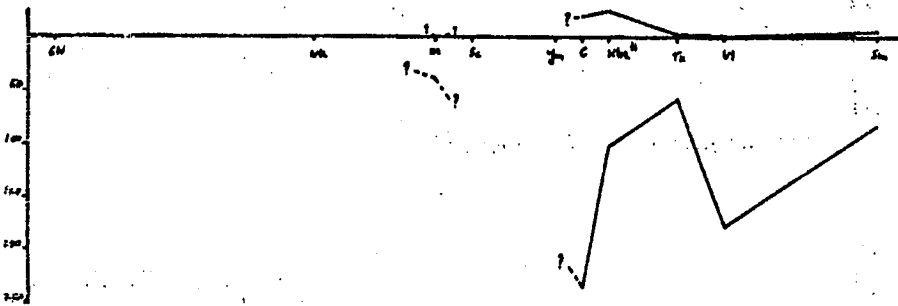
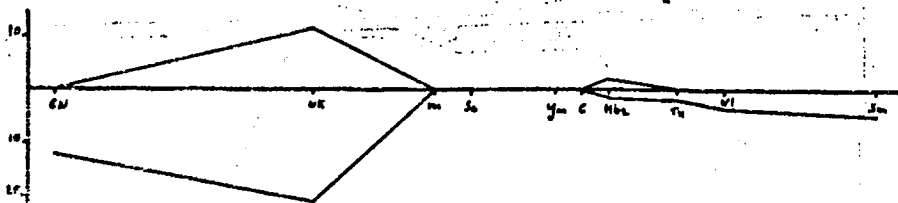
De afkortingen welke in de figuren gebruikt zijn, zijn terug te vinden in H.3. (de onderstreepte letters).

De afstand tussen de posten in de grafieken komt overeen met de werkelijke afstand tussen de telposten. De afstand tussen Cape Griz Nez en Schiermonnikoog is ongeveer 500 km.

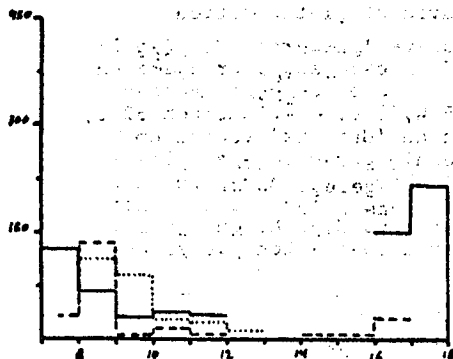
5.1.1. duikers - *Gavia spec.*

5.1.2. Fuut - *Podiceps cristatus*5.1.3. Rotgans - *Branta bernicla*5.1.4. Zwarte zeeeend - *Melanitta nigra*

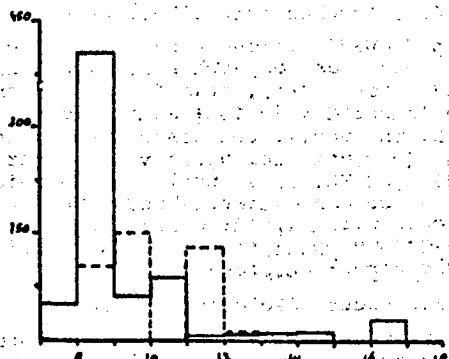
5.1.5. Grote zeeend - *Melanitta fusca*5.1.6. Middelste zaagbek - *Mergus serrator*5.1.7. Kokmeeuw - *Larus ridibundus*5.1.8. Dwergmeeuw - *Larus minutus*

5.2. Dagritme figuren.

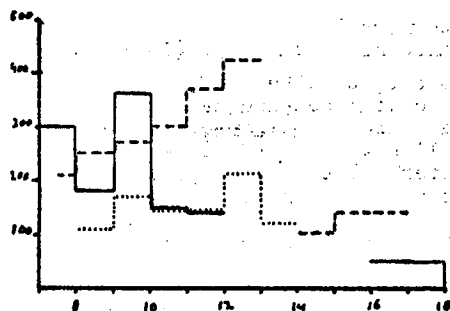
Deze figuren geven voor bepaalde soorten het dagritme weer bij enkele posten. Voor de berekening van het dagritme zijn steeds de uurgemiddelden (N+Z of alleen Z.) per daguur gebruikt. Bij de figuren is steeds vermeld welke dagen bij de berekeningen zijn betrokken en om welke posten het gaat.

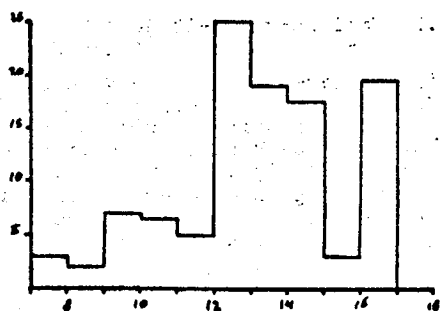
5.2.1. Rotgans - *B.bernicla* Z.
21/22-10 — Schierm.
----- Vlieland
..... Texel

5.2.2. Rotgans - *B.bernicla* Z.
21/22-10 — Hondsbossez.
----- Griz Nez

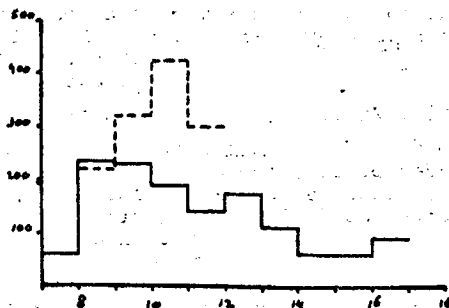
5.2.3. Zwarte zeeend - *M.nigra*
21/22-10 — Schierm.
----- Vlieland
..... Texel

5.2.4. Grote zeeend - *M.fusca* Z.
21/22/23-10 Waddengebied

5.2.5. Kokmeeuw - *L.ridibundus* Z.
22/23-10 — Schierm.
----- Vlieland
..... Texel

5.2.6. Kokmeeuw - *L.ridibundus* Z.
22/23-10 — Hondsbossez.
----- Castricum

6. Bespreking per soort.

-6.1. Roodkeelduiker/Parelduiker - *Gavia stellata/arctica*

Op de Waddeneilanden passeerden de meeste 'duikers'. Vrijdag 21 oktober werden op Schiermonnikoog al de meeste exemplaren gezien (37 w. in 6 uur), terwijl op Vlieland en Texel de grootste aantallen op de 22e langskwamen (resp. 75 W, 7 O. in 8½ uur en 52 Z, 7 N. in 6 uur). Ook aan de Hbz. vlogen de 'duikers' vooral op zaterdag, bij deze post vond echter weinig gerichte trek plaats (30 Z, 21 N. in 10 uur). Bij de zuidelijker gelegen posten lagen de aantallen 'duikers' beduidend lager en pas bij Cape Griz Nez vlogen weer meer 'duikers' langs (22 okt : 40 Z, 3 N. in 6 uur). Hetgeen erop wijst dat de 'duikers' bepaalde stukken niet de kust volgen maar doorsteken.

-6.2. Funt - *Podiceps cristatus*

In de namiddag van de 21e vond op Schiermonnikoog vrij sterke westwaardse trek plaats (113 W. in 2 uur), ook op de andere dagen vlogen hier relatief veel Futen langs naar west. Absoluut lagen de aantallen aan de Hbz. hoger dan op Schiermonnikoog, maar hier waren de noordwaards vliegende vogels in de meerderheid. Pas bij Scheyeningen en de Maasvlakte was de vliegrichting weer overheersend zuid, met op de laatste post op de 22e : 97 Z. in 4 uur.

-6.3. Vaal stormvogeltje & Noordse stormvogel -

Oceanodroma leucorhoa & fulmarus glacialis

Vrij verrassend waren de Vale stormvogeltjes welke op Vlieland en Schiermonnikoog gezien werden, dat terwijl de wind hooguit matig tot krachtig was uit NW. Blijkbaar hielden deze vogels zich dicht onder de kust op. Minder opmerkelijk waren de Noordse stormvogels welke bij Texel en Vlieland achter kotters aanvlogen. Op Texel werd op 22 oktober één exemplaar van de donkere fase opgemerkt. Bij deze kotters viel het op dat achter de ene kotter geen enkele en achter andere juist alleen Noordse stormvogels vlogen.

-6.4. Eidereend - *Somateria mollissima*

De aantallen Eidereenden van Schiermonnikoog overtroffen die van de andere posten ruimschoots. Op 22 oktober passeerde hier 3821 W. in 6 uur. Deze massa Eidereenden bereikte de telposten op Vlieland en Texel niet, daar zij links van Schiermonnikoog de Waddenzee invlogen.

Bij de posten langs de Hollandse kust werd enige noordwaarts gerichte trek vastgesteld, hoewel de aantallen zeer bescheiden waren. Mogelijk waren deze vogels afkomstig uit de Zeeuwse wateren en op weg naar de Waddenzee :

21 okt	71 N.	in 2 uur	Maasvlakte
22 okt	60 N.	in 1 uur	IJmuiden
22 okt	200 N.	in 7 uur	Hondsbossez.

-6.5. Zwarte zeeëend - *Melanitta nigra*

Op de Waddeneilanden vond de sterkste doortrek van Zwarte zeeëenden plaats, de meeste vogels gingen naar W. (Z.), maar toch vloog steevast een deel naar O. (N.). De aantallen waren het grootst op de 22e :

Schiermonnikoog	986 W, 467 O.	in 6 uur
Vlieland	2144 W, 519 O.	in 8½ uur
Texel	957 Z, 276 N.	in 6 uur

Ook aan de Hondsbossez. werden tamelijk veel Zwarte zeeëenden gezien, het merendeel vloog hier echter naar noord ("het Hondsbosse effect"). Na de Hondsbossez. lijkt de Zwarte zeeëend de Nederlandse kust enigszins te mijden om pas bij Griz Nez weer in grotere aantallen langs te vliegen (22 okt : 705 Z, 44 N. in 6½ uur).

-6.6. Grote zeeëend - *Melanitta fusca*

Vrij sterke W. (Z:) trek vond plaats op de drie Waddeneilanden op 22 oktober :

Schiermonnikoog	47 W. in 6 uur
Vlieland	138 W, 19 O. in 8½ uur
Texel	128 Z. in 6 uur

Hierbij valt op dat de aantallen op de westelijke eilanden aanzienlijk hoger liggen. De enige post aan de Hollandse kust waar die dag Grote zeeëenden in enige aantallen werden gezien was de Hondsbossez., opnieuw vlogen de meeste exemplaren naar noord (12 Z., 52 N. in 10 uur). Bij sommige posten (Scheveningen, Maasvlakte) ontbrak de soort geheel, terwijl de aantallen bij andere posten zeer laag waren. Op 23 oktober passeerden nog enkele groepen bij

Vlieland	39 W, 1 O, 13 tp. in 6½ uur	-nov.
Texel	27 Z. in 4 uur	-edg
Hondsbossez.	4 Z, 56 N. in 7 uur	

-6.7. Middelste zaagbek - *Mergus serrator*

Het trekbeeld van de Middelste zaagbek verschilde sterk van dat van de zeeëenden. Bij deze soort werden de grootste aantallen op Schiermonnikoog vastgesteld, met op 21 okt 64 W. in 6½ uur en 22 okt 99 W. in 5½ uur. In het westelijke Waddengebied was de Middelste zaagbek uitgesproken schaars en ook de uren aan de Hondsbossez. leverden niet veel exemplaren op en bovendien de meeste weer naar noord. Bij Scheveningen en de Maasvlakte echter vlogen aanzienlijk meer Middelste zaagbekken langs, maar het betrof andere vogels dan op Schiermonnikoog :

21 okt Scheveningen	65 Z. in 3 uur	-b.
Maasvlakte	80 Z. in 5 uur	-reede

Mogelijk waren deze vogels op weg naar de Zeeuwse wateren, want bij West-Kapelle en Griz Nez werden nog maar weinig Middelste zaagbekken gezien.

-6.8. Rotgans - *Branta bernicla*

Bij de meeste posten werden wel groepen zuidwaarts vliegende Rotganzen waargenomen, maar doordat de meeste vogels de kust op grote afstand passeerden kan hier en daar een belangrijk deel gemist zijn. Van de Waddeneilanden leverde Schiermonnikoog de grootste bijdrage : 21 okt 575 W. in 6½ uur. Veel Rotganzen zullen vervolgens de Waddenzee opgevlogen zijn, daar de aantallen op Texel en Vlieland toch wel lager lagen. De waarneming van 341 Z. in 1 uur bij Huisduinen op 21 oktober lijkt dit te bevestigen. Aan de Hondsbossez. vlogen de meeste Rotganzen langs :

21 okt	914 Z. in 11 uur
22 okt	424 Z. in 10 uur

De aantallen namen na deze post sterk af, alleen bij Scheveningen en in mindere mate bij de Maasvlakte werden nog enkele groepen gezien. Daarna werd de soort pas weer bij Griz Nez opgemerkt, met op 21 oktober 545 Z. in 4½ uur.

-6.9. Kokmeeuw - *Larus ridibundus*

Bij de meeste posten vond vrij massale Kokmeeuwen trek plaats op 23 oktober, maar op Schiermonnikoog en Vlieland passeerden ook op zaterdag al veel Kokmeeuwen. Bij Schiermonnikoog begon de doortrek al in de namiddag van de 21e : 342 W. in 2 uur. Op 22 okt zette dit door met : Schiermonnikoog 574 W. in 5½ uur
Vlieland 1704 W. in 8½ uur

Op zondag waren de aantallen bij Schiermonnikoog alweer afgenomen, maar elders langs de kust zette de Kokmeeuw zich deze dag pas goed in beweging : Vlieland 2100 W. in 6½ uur

Texel 833 Z. in 4 uur

Hbz. 1913 Z. in 7 uur

Castricum 2454 Z. in 4 uur

Het grootste deel van de Kokmeeuwen bestond uit volwassen vogels.

-6.10. Dwergmeeuw - *Larus minutus*

Bij de Dwergmeeuw deed zich het opmerkelijke feit voor dat deze soort bij de meest zuidelijke telposten (West-Kapelle en Griz Nez) aanzienlijk talrijker was dan bij de andere posten. Het totaal van Griz Nez is bovendien sterk onderteld, de meeste opgaven voor uurtotalen waren schattingen. Bij West-Kapelle vertoonden de Dwergmeeuwen op de 22e nog geen voorkeursrichting, op de 23e vlogen bijna alle vogels naar zuid : 168 Z, 22 N. en 30 tp. in 3 uur.

-6.11. Drieteenmeeuw - *Rissa tridactyla*

De Drieteenmeeuw werd in tegenstelling tot de vorige soort vooral op de Waddeneilanden gezien, aan de Hollandse kust ontbrak de soort nagenoeg en vervolgens werden bij Griz Nez weer grote aantallen genoteerd (ook deze soort is hier niet nauwkeurig geteld). Op Schiermonnikoog vlogen de meeste Drieteenmeeuwen langs op de 21e : 274 W. in 6½ uur. Een dag later vlogen op Vlieland de meeste exemplaren langs : 264 W. in 8½ uur. Op Texel hield de aanwezigheid van de soort soms verband met de aanwezigheid van kotters.

-6.12. 'alk/zeekoet' - *Alca torda/Uria aalge*

Bij Griz Nez werden veel meer 'alk/zeekoeten' gezien dan aan de Nederlandse kust, op 21 oktober hier 231 Z. in 4½ uur. Aan de Hollandse kust vlogen de meeste 'alk/zeekoeten' langs aan de Hondsbossez., eveneens op de 21e : 55 N. in 11 uur. Deze dag werden op Vlieland ook nog wat 'alk/zeekoeten' gezien : 6 W., 30 O. en 4 tp. in 6½ uur. Tot slot leverde de 23e op de Hbz. de volgende aantallen op : 15 Z., 35 N. in 7 uur.